

Autismoa

Jabier Agirre

Autismoa haurtzaroko gaixotasun bat da; beste pertsonetikiko harreman-eskasia nabarmenak dituena. Bere sintomak 2-5 urte bitartean agertzen dira; adin horretan ume normalak beren gizarte-mailako portaera erabat finkatzen hasiak bait dira, baina ume autisten gurasoak lehenagotik hasi dira konturatzen beren umea "arra-roa" dela.

Ume autistak onegiak izan ohi dira, ia inoiz ez dute negarrik egiten edo ez dira urduritzen, eta beren

Ume autistak Gipuzkoan, 1985.ean

Adina	Biztanlegoa (1985)	Autistak (0/000 4)
0-4	70.098	28
5-9	62.602	25
10-14	69.540	28
15-19	70.417	28
GUZTIRA	272.657	109

Ume autistak onegiak izan ohi dira, ia inoiz ez dute negarrik egiten edo ez dira urduritzen, eta beren gurasoen aurrean distrahituta bezala egoten dira.

sehaskan luze egon daitezke, lasai-lasai, bakarrik egon arren. Beren gurasoen aurrean "distrakituta" bezala egoten dira eta ez diete haien maitasun-ekintzei erantzuten.

Mintzaira-problema, gutxi-asko grabeak, edukitzen dituzte ume autistek. Batzuetan mintzaira ez da batere garatzen; beste batzuetan, berriz, umea hitz egiten hasten da, baina 2 urte beteta, hortxe gertatzen da ez atzera eta ez aurrera. Autismoan oso tipikoa da beste pertsona batek esandako hitzak edo esaldiak umearen adinaren arabera automatikoki errepikatzea. Mintzairak ongi eboluzionatzen duen kasuetan ere, ez da normal garatzen (sintaxian bitxikeriak agertzen bait dira) eta hizkera monotonoa izan ohi da.

Ume autisten beste ezaugarri bat, gauza eta tresnenganako interesa da. Beren ingurugiroa konstante, beti berdin, mantentzea gustatzen zaie. Edozein aldaketak (eguneroko paseoan egin ohi duen bidean aldatketaren batek, edota etxean zer-bait lekuz aldatzeak, adibidez) larritasun eta estutasun handia sor-

tzen die. Beren portaeraren alor honek asko mugatzen ditu, behin eta berriz errepikatzen dituzten jokabide eta erritmo-multzo mugatu batzuk soilik bereganatzen dituztelako.

Gaur egun oraindik ez dira eza-gutzen autismoaren sustraiak eta arrazoiak. Hasieran, ikertzaileek aurrarekiko maitasun-faltagatik sortzen zela uste zuten. Baina azkenaldi honetan, kasurik gehienetan sustrai organikoren bat, genetikaren arlokoa, badela onartzen da. Horren adibide eta lekuko da lau autistetatik hiru mutikoak eta bakarra neska izatea.

Ume autista berberak, une diferentetan, desberdin erantzungo die estimuluei (argiei, soinuei, usai-nei, etab.); batere ez batzuetan eta ikaragarri besteetan.

Autismoari buruzko datuak

- 10.000 eskolaumetatik, lauzpabost izaten dira autista.
- Ume autisten artean % 17 baino gutxiagok lortzen dute nahikoa maila intelektual altua, eta % 75etik gora dira, gutxi-asko, adimen-eskasia handiak dituztenak.
- Lau aldiz gehiago agertzen da mutikoengan, neskeengan baino (3 aldiz gehiago, beste datu batzuen arabera).
- Ez dago argi oraindik zergatik gertatzen den, baina azkeneko ikerketen arabera badirudi eragin genetikoren bat badela, arazo zerebralekin batera.
- Klase sozial guztietan izaten da; altuetan nahiz baxuetan.
- Ume autistaren etorkizuna, minusbaliaren arabera da. Adimen-koizientea (A.k. edo IQ) da, oraindik ere, faktore aurrealderik onena, baina garbi eta onartua dago ume autista gehienek beren bizitza osoan asistentzia beharko dutela.
- Sindrome honentzat oraingoz ez dago tratamendu espezifikorik.

Autismoaren arrazoi zehatza eza-gutzen ez denez, gaixotasun honentzat ez dago tratamendu espezifikorik, baina frogatuta dago ume autistek heziketa berezia eskaintzen zaienean asko hobetzen direla.

Pronostikoari dagokionez, askoz ere hobea da bost urterekin beste pertsonekin komunikatzeko modua duen ume autistarena, mintzaira bidez inolako harremanik lortu ezin dezakeen umearena baino.

GAUTENA, Gipuzkoako Autisten Guraso-Elkarteak argitaratu zuen liburuska batetik atera dira ondorengo datu asko.

Zer da autismoa?

Leo Kanner-ek Sindrome hau deskribatu zuenetik, 45 urteotan autismoaren kontzeptuak interpretazio desberdinak eduki

ditu, eta honek nahaste-borraste handia sortu du.

Gaur egun, eta OME-ren irizpideei jarraituz, aditu gehienek Autismoa, *bizitzako hirugarren urtea baino lehen* agertzen den jokabide-multzo bezala ulertzen dute; umea garapen normaletik oso bestelako bideetan barrena murgiltzen duten jokabide-multzo bezala, hain zuzen.

Gizarte-harremanerako ezintasuna duten umeak izan ohi dira. Adibidez, bere gurasoak etxean hara eta hona dabilzanean ez diete jarraitzen; ezta begiradarekin ere. Ez zaie kontaktu edo ukipen fisikorik gustatzen. Ez dute lagunarteko irribarrerik; ezta kanpoko edo arrotzenganako beldurrik ere, ...

Mintzaira-garapenean atzerapenak eta trastornoak eduki ohi dituzte. Mintzaira polikiegi gara daiteke, batere ez garatu edota ongi hasi

Ume autisten banaketa Gipuzkoan, bailaraz bailara (1985eko datuak)

Adina	Donostialdea	Tolosa	Goierri	Arrasate	Eibar	Urola/Kosta	Guztira
0-4	15	2	3	2	4	2	28
5-9	13	2	3	2	3	2	25
10-14	15	2	3	2	4	2	28
15-19	15	2	3	2	4	2	28
GUZTIRA	58	8	12	8	15	8	109

Gaur egun oraindik ez dira ezagutzen autismoaren sustraiak eta arrazoiak. Hasieran, ikertzaileek haurrarekiko maitasun-faltagatik sortzen zela uste zuten. Baina azkenaldi honetan, kasurik gehienetan sustrai organikoren bat dela onartzen da. Horren adibide da, lau autistatetik hiru mutikoak eta bakarra neska izatea.

baina bapatean eten eta geratu. Horietatik erdiak, zerbait esaten ikasi dutenak, "ekolalia" deitzen zaiona edukiko dute, hau da, egiten zaizkien galderei erantzuteko oihartzun moduan galdetzailearen azken hitzak errepikatu egingo dituzte. Bestalde zu eta ni pertsonak ere nahasten dituzte.

Beren jostailuak erabiltzen ikasten ez duten umeak dira. Ez dute fantasia batere lantzen, eta beren jolasak suntsikorrak (apurtzaileak) dira; monotonoak, errepikakorrak.

Estimulu sentsorialekiko erantzuna ere aldatua eduki ohi dute ume hauek. Ume autista berberak, une diferentetan, desberdin erantzungo die estimuluei (argiei, soinuei, usainei, etab.); batere ez bazuetan eta ikaragarri besteetan. Zenbaitetan txoratuta bezala egon-

go dira horien aurrean. Bestetan berriz, ikusi edo antzeman ere ez dituztela egiten dirudi.

Beren garapena ez da harmonikoki koordinatzen. Ume hauengan garapenaren 3 faseen (motorearen, eza-gutzaren eta sozialaren) koordinazio normala ez da burutzen. Ume hauen garapen-mailak gorabehera handiak dauzka, zenbait kasutan ume horiek beren adinari dagokiona baino maila altuagoan egoten direlarik.

Ume batek hiru urte bete aurretik portaera horiek guztiak dituenen, autista dela esan daiteke.

Zer egin ume autistekin?

Errehabilitazio-programaren helburua hau da: gaitzak jota

dagoen ume bakoitzak bere gaitasun edo ahalmen potentzialik handiena lortzea. Eta horretarako, programa horiek ahalik eta ingurugiro normalizatuenean edo normalizatzailenean aplikatu behar dira.

Ume autista bakoitzak programa indibidualizatua behar du; teknikariek gurasoekin batera prestatutako programa, aldizka-aldizka berrikusiko dena.

Normalean bost dira landu beharreko arlorik funtsezkoenak: eguneroko bizimoduarekin lotutako iharduerak (jaztea, garbitzea, jatea, higiena eta norberaren autonomia), pedagogia espezializatua, komunikatzeko gaitasuna lantzea (edo ikastea, behar izanez gero), sozializazioa eta jokabidearen normalizazioa eta okupaziozko terapia.